

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

**ΤΗΣ 16^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 12^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2016**

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Σωτηρία Ντούνη, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού και Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Ευαγγελία Σεραφή, Κωνσταντίνος Κρέπης και Ειρήνη Κατσικέρη, Σύμβουλοι.

Οι Σύμβουλοι Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Δημήτριος Πέππας, Θεολογία Γναρδέλλη και Βασιλική Προβίδη απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Μιχαήλ Ζυμής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ελένη Αυγουστόγλου, Επίτροπος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Α΄.

Β΄.

Γ΄. Η Σύμβουλος Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, που ορίστηκε από την Πρόεδρο εισηγήτρια, θέτει υπόψη της Ολομέλειας του Ελεγκτικού

Συνεδρίου το αριθμ. πρωτ. 976/19-9-2016 (αριθμ. πρωτ. ΕΣ 61478/20-9-2016) έγγραφο του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, προκειμένου αυτή να γνωμοδοτήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στις διατάξεις της παρ. κη' σε συνδυασμό με την παρ. θ' του άρθρου 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52) επί των θεμάτων που περιλαμβάνονται σ' αυτό, το περιεχόμενο του οποίου έχει ως ακολούθως:

«Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Δια της παρούσης υποβάλλουμε προς το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, όπως, εν προκειμένω, ορίζονται στις διατάξεις της παρ. κη σε συνδυασμό με την παρ. θ του άρθρου 1 του Κ.Ν. 4129/2013, τα κάτωθι ερωτήματα και παρακαλούμε για τη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου.

Με το από Δεκεμβρίου 2013 Τεύχος Προκήρυξης και των Παραρτημάτων του (Τεύχη Α έως Ε) προκηρύχθηκε διαγωνισμός από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) για την παραχώρηση των Δικαιωμάτων Χρήσης Ραδιοσυχνοτήτων Επίγειας Ψηφιακής Ευρυεκπομπής. Κατόπιν της αριθ.πρωτ.28593/Φ600/3-2-2014 εισήγησης προς την ολομέλεια της ΕΕΤΤ, εκδόθηκε η αριθ.πρωτ. 706/3/6-2-2014 απόφαση του Προέδρου της ΕΕΤΤ περί του ορισμού καταλόγου προεπιλογής για τη συμμετοχή στη δημοπρασία, ενώ κατόπιν της αριθ.πρωτ. 28594/Φ.600/2014 εισήγησης προς την ολομέλεια της ΕΕΤΤ, εκδόθηκε η αριθ.πρωτ. 706/4/6-2-2014 απόφαση του Προέδρου της ΕΕΤΤ περί ανακήρυξης της ανώνυμης εταιρίας «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΠΑΡΟΧΟΥ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΔΟΣΕΩΝ» με διακριτικό τίτλο «DIGEA ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΠΑΡΟΧΟΣ Α.Ε.», ως Υπερθεματιστή της Δημοπρασίας για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης Ραδιοσυχνοτήτων Επίγειας Ψηφιακής Ευρυεκπομπής.

Στις 7-2-2014 συνάφθηκε η σχετική σύμβαση παραχώρησης μεταξύ της ΕΕΤΤ και του ανωτέρου υπερθεματιστή, η οποία εν συνεχεία τροποποιήθηκε με

την από 20-5-2014 σύμβαση. Το δε τίμημα της παραχώρησης συμφωνήθηκε στο ποσό των 18.336.000,00 €, ως το τίμημα που προσέφερε ο μοναδικός συμμετέχων και υπερθεματιστής.

Κατόπιν τούτων, θέτουμε τα εξής ερωτήματα:

1) Αν η εν λόγω σύμβαση υπάγονταν στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης του πρώτου ερωτήματος, αν διενεργήθηκε έλεγχος νομιμότητας από το αρμόδιο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από τη σύναψή της.

Με εκτίμηση

Ο Υπουργός

Χρήστος Σπίρτζης»

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Μιχαήλ Ζυμής, διατύπωσε επί του ανωτέρω θέματος την ακόλουθη έγγραφη γνώμη :

«**I.** Με το ανωτέρω 61478/20.9.2016 έγγραφο του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, που διαβιβάστηκε στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας με το ΦΓ16/61532/20.9.2016 έγγραφο της Επιτρόπου στη Γραμματεία της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (αριθμ. πρωτ. ΓΕΕ: 614/20.9.2016), διατυπώνεται το εξής ερώτημα, κατ' ακριβή εκ μεταγραφής γραμματική διατύπωσή του:

«[...] Στις 7.2.2014 συνάφθηκε η σχετική σύμβαση παραχώρησης μεταξύ της ΕΕΤΤ και του ανωτέρω υπερθεματιστή [της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων» και διακριτικό τίτλο «DIGEA Ψηφιακός

Πάροχος Α.Ε.», η οποία εν συνεχεία τροποποιήθηκε με την από 20.5.2014 σύμβαση. Το δε τίμημα της παραχώρησης συμφωνήθηκε στο ποσό των 18.336.000,00 ευρώ, ως το τίμημα που προσέφερε ο μοναδικός συμμετέχων και υπερθεματιστής. Κατόπιν τούτων, θέτουμε τα εξής ερωτήματα:

- 1) Αν η εν λόγω σύμβαση υπάγονταν στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης του πρώτου ερωτήματος, αν διενεργήθηκε έλεγχος νομιμότητας από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από τη σύναψή της».

II. Επί του ερωτήματος αυτού, που εισάγεται στην Ολομέλεια του Σώματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 περ. κη' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (ΦΕΚ Α' 52), εκθέτουμε σχετικά τα ακόλουθα:

A. Η κατοχυρωμένη στο άρθρο 98 παρ. 1 περίπτ. δ' του Συντάγματος γενική γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου που ασκείται από την Ολομέλεια αυτού, αφορά, κατά τα υπό του άρθρου 1 παρ. 1 περ. κη' του ανωτέρω Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο οριζόμενα, σε γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων των Υπουργών, που έχουν ως προϋπόθεση ότι η ζητούμενη γνώμη δεν ήθελε θεωρηθεί ότι αποτελεί πρόκριμα των πράξεων ή δικαστικών αποφάσεών του. Η αρμοδιότητα αυτή, ως προς τον προσδιορισμό του εννοιολογικού χαρακτήρα της, απορρέει εκ της ασκήσεως υπό του Δικαστηρίου της ελεγκτικής αρμοδιότητάς του, έχει δε παρακολουθηματικό χαρακτήρα έναντι του ελέγχου και λειτουργική συνάφεια προς αυτόν. Εκ τούτων

παρέπεται ότι με τα ερωτήματα των Υπουργών προς τη διοικητική Ολομέλεια τίθενται ζητήματα αναφορικά με την ερμηνεία νομοθετικής ρύθμισης από την οποία προκύπτουν δημοσιονομικές συνέπειες, πρέπει δε πάντα να πρόκειται περί αμιγώς νομικού ζητήματος.

B. Στο ως άνω άρθρο 98 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α. (...) β. Ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει. γ. (...)», στο δε άρθρο 35 του ανωτέρω Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο φέρει τον υπέρτιτλο «Έλεγχος Δημοσίων Συμβάσεων», ορίζονται τα εξής: «1. Στις συμβάσεις προμήθειας αγαθών του άρθρου 1 του ν. 2286/1995 (Α' 19), εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας της οικείας σύμβασης, πριν από τη σύναψή της, από Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στις κατηγορίες συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου, που συνάπτονται από το Δημόσιο και τα υπαγόμενα σε προληπτικό έλεγχο δαπανών Ν.Π.Δ.Δ., η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000,00) ευρώ και μέχρι το όριο του προηγούμενου εδαφίου, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας, πριν από τη σύναψή τους, από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών των

φορέων αυτών. (...) Αν δεν διενεργηθεί ο έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη.».

Γ. Περαιτέρω, στο άρθρο 4 του ν. 4070/2012 «Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, Μεταφορές, Τουριστικές Επενδύσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 82) ορίζονται αρμοδιότητες του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και στην παρ. 1 του άρθρου 6 του ίδιου νόμου, όπως ισχύει, με τίτλο «Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων» προβλέπεται ότι: «1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4, ο έλεγχος, η ρύθμιση και η εποπτεία της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ασκούνται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), η οποία αποτελεί την Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (National Regulatory Authority) σε θέματα παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συναφών ευκολιών και συναφών υπηρεσιών και έχει συσταθεί με το ν. 2246/1994 (Α' 172). Λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και έδρα την Αθήνα. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη της ΕΕΤΤ απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 4 του ν. 4070/2012 η ΕΕΤΤ εποπτεύεται από τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων». Επίσης, στην περ. κγ' του άρθρου 12 του ίδιου νόμου με τίτλο «Αρμοδιότητες της ΕΕΤΤ», ορίζεται ότι: «κγ. Διενεργεί τις διαγωνιστικές διαδικασίες για τη χορήγηση των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων ή/και αριθμών» και στην περ. λζ' του ίδιου άρθρου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 60 του ν. 4313/2014 (ΦΕΚ Α' 261) και πριν καταργηθεί με την περ. 19 της παρ. 1 του άρθρου 377 του

ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α΄ 147), ορίζεται ότι: «λζ. Συνάπτει συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών για θέματα που άπτονται των σκοπών και της λειτουργίας της. Η σύναψη και η υλοποίηση των συμβάσεων αυτών διέπονται αποκλειστικά από τις ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και τους σχετικούς Κανονισμούς της ΕΕΤΤ, που εγκρίνονται και τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μετά από εισήγηση της ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ δύναται με αιτιολογημένη απόφασή της σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, να αναθέτει σε τρίτους προς εκτέλεση συγκεκριμένες και μόνο εργασίες που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, τηρώντας κατά τα ως άνω τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και τους σχετικούς κανονισμούς της περί σύναψης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών, όπως ισχύουν.».

Επισημαίνεται ότι η ΕΕΤΤ συνεστήθη με το ν. 2246/1994 (Α΄ 172), η ανασυγκρότησή της προβλέφθηκε στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 3 του ν. 2867/2000 (ΦΕΚ Α΄ 273), ακολούθησε ο ν. 3431/2006 (ΦΕΚ Α΄ 13), που διέλαβε διατάξεις για τη φύση και τη λειτουργία της (βλ. άρθρα 6 έως 13 αυτού), ο οποίος καταργήθηκε με τον ως άνω νόμο 4070/2012. Τέλος, στην περ. στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 143) ορίζονται τα ακόλουθα: «στ. Κεντρική Διοίκηση ή Δημόσιο ή Κράτος: περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα. (...)».

Δ. Από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος, καθώς και εκείνες του άρθρου 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, όπως οι τελευταίες ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της πρώτης, συνάγεται ότι η διοικητική λειτουργία του κράτους στο πεδίο των διαγωνισμών για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών μεγάλης οικονομικής αξίας, κατά το στάδιο πριν από την υπογραφή της σύμβασης υπόκειται για λόγους διαφάνειας σε πλήρη προληπτικό δικαστικό έλεγχο. Στην έννοια των ως άνω συμβάσεων εμπίπτουν τόσο εκείνες που έχουν ως αντικείμενο, ευθέως, την προώθηση ή υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου της ενέργειας – έργου, προμήθειας, υπηρεσίας, όσο και οι συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων υπηρεσιών, με τις οποίες ανατίθεται από το Δημόσιο σε ιδιώτη ανάδοχο – «παραχωρησιούχο» η εκμετάλλευση ενός έργου ή η άσκηση μιας δημόσιας υπηρεσίας με τη λειτουργική έννοια, δηλαδή μιας δραστηριότητας γενικού συμφέροντος, με την οποία είναι καταρχήν επιφορτισμένο το Κράτος, η δε αμοιβή του αναδόχου για την εκτέλεσή της συνίσταται συνήθως στο αντάλλαγμα που καταβάλλουν οι χρήστες της παραχωρούμενης υπηρεσίας, ενώ ο κίνδυνος αναλαμβάνεται εν όλω ή εν μέρει από αυτόν. Με το ανωτέρω περιεχόμενο, η φύση των εν λόγω συμβάσεων είναι μικτή, αποτελούσα τόσο έννομη σχέση συμβατικού χαρακτήρα, εκφραζόμενη με αντίστοιχους αμιγώς συμβατικούς όρους, όπως τα οικονομικά ανταλλάγματα του αναδόχου, όσο και κανονιστική πράξη της Διοίκησης, καθόσον η οργάνωση και λειτουργία της παραχωρούμενης δημόσιας υπηρεσίας ρυθμίζονται από κανονιστικού περιεχομένου διατάξεις αναπτύσσουσες ισχύ και έναντι τρίτων μη

συμβαλλομένων. Η υπαγωγή των συμβάσεων παραχώρησης στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου δικαιολογείται ενόψει του χαρακτήρα της παραχωρούμενης υπηρεσίας ως ζωτικής σημασίας για το Κράτος και το κοινωνικό σύνολο, καθώς και της συνήθως ιδιαίτερας μεγάλης οικονομικής αξίας τους, αποτελεί δε ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σύναψής τους, παράλειψη τήρησης του οποίου καθιστά άκυρη τη σχετική σύμβαση (πρβλ. ΣτΕ 3104/2013 επτ.). Ο προαναφερθείς έλεγχος, που οργανούται σε διαδοχικά επίπεδα δικαστικής κρίσης (Κλιμάκιο ή Επίτροπος – Τμήμα – Τμήμα Μείζονος 7μελούς συνθέσεως), επιβάλλεται ευθέως από το Σύνταγμα και δεν απόκειται σε πρωτοβουλία ή διακριτική ευχέρεια οποιουδήποτε Υπουργού ή φορέα. Κατά λογική ακολουθία των προεκτεθέντων και νομική συνεπαγωγή τούτων, στη διοικητική λειτουργία του κράτους, εντάσσονται και οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, οι οποίες δεν έχουν δική τους προσωπικότητα. Οι αρχές αυτές κατέχουν μια ιδιότυπη θέση στο τριμερές σχήμα της διάκρισης των εξουσιών, με την έννοια ότι είναι διοικητικές αρχές εν ευρεία εννοία και εκδίδουν διοικητικές πράξεις, εντασσόμενες στην εκτελεστική λειτουργία του Κράτους, πλην όμως δεν ανήκουν στη δομή της εν στενή εννοία δημόσιας διοίκησης, εφόσον δεν υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο, αλλά μόνο σε κοινοβουλευτικό και δικαστικό (πρβλ. ΣτΕ 3123/2014, Ολ.ΕΣ πρακτικά της 10^{ης} Γεν. Συν. 8.6.2016, ΔΕΦΑΘ 66/2013, 1832/2011). Ειδικότερα η «Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων» λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, τα μέλη της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας (άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4070/2012)

και στις αρμοδιότητες της συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η διαχείριση, ο έλεγχος και η εποπτεία της χρήσης του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων (άρθρο 12 περ. ιθ' και κ' του ν. 4070/2012), το οποίο αποτελεί «σπάνιο πόρο και δημόσιο αγαθό με σημαντική κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική αξία», και «η διαχείριση του οποίου συνιστά κυριαρχικό δικαίωμα του Κράτους» (άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 4070/2012). Συνεπώς, η ΕΕΤΤ, η οποία ως ανεξάρτητη αρχή ασκεί δημόσια εξουσία και εντάσσεται στη διοικητική λειτουργία του κράτους, εμπίπτει στο υποκειμενικό πεδίο των προαναφερθεισών διατάξεων των άρθρων 98 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος και 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που επιβάλλουν τον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Εκ τούτων έπεται ότι η υπαγωγή των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών αγαθών και εκτέλεσης έργων κάθε φορέα του Δημοσίου στον προσυμβατικό έλεγχο δεν προϋποθέτει αναγκαίως την ύπαρξη ρητής νομοθετικής επιταγής προς τούτο, αφού την απαίτηση αυτή καλύπτει ο ως άνω τιθέμενος γενικός κανόνας του άρθρου 35 παρ. 1 εδ. α' και β' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του οποίου εμπίπτουν οι συμβάσεις όλων των φορέων του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων αρχών και εν προκειμένω της ΕΕΤΤ. Η προπαρατεθείσα νομική ρύθμιση των περ. κγ' και λζ' του, αφορώντος στις αρμοδιότητες αυτής, άρθρου 12 του ν. 4070/2012, που θεσπίζουν διαγωνιστικές διαδικασίες για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων, καθώς και τη σύναψη και υλοποίηση των συμβάσεων υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών διεπομένων αποκλειστικώς από τις ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου

και τους σχετικούς Κανονισμούς της ίδιας, εναρμονίζεται πλήρως ως ειδική με τον ανωτέρω γενικό ελεγκτικό κανόνα των δημοσίων συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Στο ρυθμιστικό πεδίο αυτής εμπίπτουν το στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας και εκείνα τα λειτουργικώς ενωμένα της σύναψης και υλοποίησης της σχετικής σύμβασης, μεταξύ δε τούτων και πριν την υπογραφή του οικείου σχεδίου σύμβασης παρεμβάλλεται εκείνο του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας, που ενεργοποιείται με την υποβολή του φακέλου μεθ' όλων των σχετικών εγγράφων και στοιχείων, η θετική έκβαση του οποίου, ως ουσιώδης διαδικαστικός τύπος, συναρτάται με την εγκυρότητα και ομαλή εξέλιξη της σχετικής σύμβασης.

III. Εν προκειμένω, κατά τα ιστορούμενα, το πραγματικό της υποθέσεως έχει ως κατωτέρω: Με την, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 13 παρ. 9 του ν. 3592/2007 (ΦΕΚ Α' 161), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 80 παρ. 1 εδ. στ' του ν. 4070/2012, ΚΥΑ 42800/5.10.2012 (ΦΕΚ Β' 2704), ορίστηκε ο χάρτης συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής τηλεοπτικού σήματος και με την ΚΥΑ 20490/525/2.5.2012 «Έγκριση Εθνικού Κανονισμού Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων (ΕΚΚΖΣ)» (ΦΕΚ Β' 1444) εγκρίθηκε ο Εθνικός Κανονισμός Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων, που τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ 45258/1288/23.10.2012 (ΦΕΚ Β' 2845) [οι οποίες ήδη καταργήθηκαν με την ΚΥΑ οικ.1900/51/Φ211/13.1.2016 (ΦΕΚ Β' 105)]. Ακολούθως, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 3 του άρθρου 23 του ν. 4070/2012, εκδόθηκε η 45858/1790/12.9.2013 απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Περιορισμός του αριθμού των προς παροχή δικαιωμάτων χρήσης

ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής Εθνικής και Περιφερειακής κάλυψης και καθορισμός του είδους της διαγωνιστικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 3 του ν. 4070/2012» (ΦΕΚ Β΄ 2359), όπως τροποποιήθηκε και περαιτέρω η ΚΥΑ 41167/1375/22.8.2013 «Καθορισμός ημερομηνιών διακοπής εκπομπών τηλεοπτικού προγράμματος με αναλογική τεχνολογία» (ΦΕΚ Β΄ 2064), όπως τροποποιήθηκε, καθώς και η ΚΥΑ 27294/796/Φ150/5.6.2013 «Οριστική παύση των εκπομπών τηλεοπτικής ευρυεκπομπής με αναλογικό τρόπο» (ΦΕΚ Β΄ 1500), στην οποία ορίζεται η 1.10.2014 ως ημερομηνία οριστικής παύσης αναλογικών εκπομπών, όπως εκάστοτε ισχύει. Στη συνέχεια, κατ' εφαρμογή των παρ. 3 και 6 του άρθρου 21 του ν. 4070/2012, εκδόθηκαν οι κατωτέρω αποφάσεις της ΕΕΤΤ, που αποτελούν κατ' ουσίαν τον κανονισμό διενέργειας του σχετικού διαγωνισμού: α) υπ' αριθμ. 701/01/23.12.2013, με την οποία εγκρίθηκε το τεύχος προκήρυξης της δημοπρασίας για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, β) υπ' αριθμ. 706/3/6.2.2014, με την οποία ορίστηκε ο κατάλογος προεπιλογής για τη συμμετοχή στη δημοπρασία χορήγησης δικαιωμάτων χρήσης επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής και γ) υπ' αριθμ. 706/4/6.2.2014, με την οποία ανακηρύχθηκε υπερθεματιστής για το ένα δικαίωμα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων εθνικής κάλυψης και τα δεκατρία (13) δικαιώματα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων περιφερειακής κάλυψης η εταιρεία με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων» και διακριτικό τίτλο «DIGEA Ψηφιακός Πάροχος Α.Ε.». Μετά ταύτα, η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την υπογραφή της από 7.2.2014 σύμβασης

παραχώρησης –όπως τροποποιήθηκε με την από 20.5.2014 σύμβαση, που επέφερε περιορισμένες τροποποιήσεις αυτής ως προς επιμέρους τεχνικά ζητήματα– μεταξύ της ΕΕΤΤ και της ως άνω εταιρείας, κατόπιν καταθέσεως της από 6.2.2014 εγγυητικής επιστολής (βλ. σχετ. έγγραφο αριθ. πρωτ. ΕΕΤΤ 5368/7.2.2014) από τον υπερθεματιστή, σύμφωνα με το Παράρτημα Ε5 του Τεύχους Προκήρυξης. Η καταρτισθείσα ως άνω σύμβαση, διάρκειας ως την 1.10.2029 (βλ. άρθρο 13 παρ. 1 αυτής), έλαβε χώρα κατά παράκαμψη του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας της εν λόγω διαγωνιστικής διαδικασίας από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. την 65340/7.10.2016 βεβαίωση της Γραμματείας του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου). Τέλος, κατόπιν της 28642/Φ600/12.2.2014 εισηγήσεως της αρμόδιας υπηρεσίας της ΕΕΤΤ αποφασίστηκε, με την 707/2/13.2.2014 απόφαση αυτής (ΦΕΚ Β' 1676), η οποία τροποποιήθηκε με την 716-003/30.4.2014 απόφασή της (ΦΕΚ Β' 1693), η χορήγηση στην ως άνω εταιρεία, δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής για την εγκατάσταση, λειτουργία και εκμετάλλευση δικτύου επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής και την παροχή διαθέσιμων στο κοινό Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

IV. Ενόψει του ανωτέρω πραγματικού της υπόθεσης και σύμφωνα με το προεκτεθέν ερμηνευτικό πόρισμα, η από 7.2.2014 σύμβαση παραχώρησης μεταξύ της ΕΕΤΤ και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων» και το διακριτικό τίτλο «DIGEA Ψηφιακός Πάροχος Α.Ε.» ήταν

υπακτέα κατά νόμο στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στον οποίο δεν υπήχθη.

Αθήνα, 10 Οκτωβρίου 2016

**Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας
στο Ελεγκτικό Συνέδριο
ΜΙΧΑΗΛ ΖΥΜΗΣ»**

Η εισηγήτρια Σύμβουλος Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη εξέθεσε τα ακόλουθα:

1. Στο άρθρο 98 παρ. 1 περιπτ. δ του Συντάγματος ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως:
α. ... δ. Η γνωμοδότηση για τα νομοσχέδια που αφορούν συντάξεις ή αναγνώριση υπηρεσίας για την παροχή δικαιώματος σύνταξης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 73 καθώς και για κάθε άλλο θέμα που ορίζει ο νόμος.». Περαιτέρω, ο Κώδικας Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52) ορίζει στο άρθρο 1, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου», τα ακόλουθα: «1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο: α) ... θ) Ασκεί έλεγχο νομιμότητας στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 35, 36 και 37 ... κη) Γνωμοδοτεί σε θέματα που θέτουν οι Υπουργοί εφόσον, κατά την κρίση του, η ζητούμενη γνώμη του δεν αποτελεί πρόκριμα των πράξεων και των δικαστικών αποφάσεων».

Με τις ως άνω διατάξεις θεμελιώνεται μια γενική γνωμοδοτική αρμοδιότητα, η οποία ανατέθηκε στην Διοικητική Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αναδεικνύοντας αυτή σε σημαντικό γνωμοδοτικό όργανο σε θέματα που εκφεύγουν της νομοπαραγωγικής διαδικασίας και αφορούν ιδίως στην ερμηνεία διατάξεων που εφαρμόζει το Δικαστήριο κατά την άσκηση των ελεγκτικών και δικαιοδοτικών του αρμοδιοτήτων. Βασική προϋπόθεση για το παραδεκτό της εξέτασης ενός ερωτήματος που απευθύνεται από τον αρμόδιο Υπουργό στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ότι η ζητούμενη γνώμη δεν ήθελε θεωρηθεί ότι αποτελεί πρόκριμα των πράξεων ή των αποφάσεών του, κατοχυρώνοντας με τον τρόπο αυτό, αφενός, την οργανική αυτοτέλεια των σχηματισμών του Δικαστηρίου για την άσκηση των ειδικότερων ελεγκτικών και δικαιοδοτικών τους αρμοδιοτήτων και αφετέρου τη λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστών που υπηρετούν στους σχηματισμούς αυτούς. Για να μην παρακαμφθούν οι αρμόδιοι να αποφανθούν επί του κρινόμενου ζητήματος σχηματισμοί του Δικαστηρίου, είτε ελεγκτικοί, είτε δικαιοδοτικοί, πρέπει να πρόκειται για ζήτημα ερμηνείας νομοθετικής διάταξης και μόνο, από την οποία δύνανται να προκύψουν άμεσα δημοσιονομικές συνέπειες για τον ελεγχόμενο φορέα, σε περίπτωση εσφαλμένης εκδοχής ως προς την ερμηνεία της επίμαχης διάταξης. Εκ τούτων παρέπεται ότι σε ερωτήματα των Υπουργών που αφορούν κρίση επί πραγματικού μιας έννομης σχέσης, δεν καθιδρύεται γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Ολομέλειας.

2. Στην προκειμένη περίπτωση, με το αριθμ. πρωτ. 61478/20-9-2016 έγγραφο του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ζητείται από την

Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου να εξετάσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, όπως αυτές οριοθετούνται στις διατάξεις των παρ. θ' και κη' του άρθρου 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, το ζήτημα της υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας που ασκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο των συμβάσεων παραχώρησης που συνάπτει η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.). Ειδικότερα ερωτάται αν, η σύμβαση παραχώρησης που καταρτίστηκε στις 7-12-2014 μεταξύ της ως άνω Ανεξάρτητης Αρχής, - που λειτουργεί ως η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή σε θέματα παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών υπηρεσιών (άρθρο 6 του ν. 4070/2014) - και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων» και τον διακριτικό τίτλο «DIGEA Ψηφιακός Πάροχος Α.Ε.» υπαγόταν στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν πράγματι διενεργήθηκε επ' αυτής καθώς και της υποκείμενης διαγωνιστικής διαδικασίας προσυμβατικός έλεγχος από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

3. Το ως άνω ερώτημα, κατά την άποψη της εισήγησης, αφορά στην ερμηνεία της νομοθετικής διάταξης του άρθρου 35 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013. Ειδικότερα ερωτάται αν στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής εμπίπτουν όλες οι κατηγορίες συμβάσεων που συνάπτει μια Ανεξάρτητη Αρχή, τόσο αυτές που αφορούν στην ανάθεση έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, όσο και οι

συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων υπηρεσιών με τις οποίες ανατίθενται από το Δημόσιο και εν γένει τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, στους οποίους ανήκουν και οι Ανεξάρτητες Αρχές (άρθρο 14 παρ. 1 περ. στ' του ν. 4270/2014), σε ιδιώτη ανάδοχο-«παραχωρησιούχο» η οργάνωση, λειτουργία και εκμετάλλευση μιας δημόσιας υπηρεσίας (υπό την ουσιαστική-λειτουργική της έννοια). Υπό την ως άνω μορφή του το υποβληθέν ερώτημα αφορά σε αμιγές νομικό ζήτημα, το οποίο είναι συναφές με την άσκηση του ελεγκτικού έργου που έχει ανατεθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Και αυτό, διότι αναφέρεται σε ερμηνεία νομοθετικής διάταξης, εφαρμοστέας από τους δικαστικούς του σχηματισμούς, για την οποία αποφαινεται κυριαρχικώς κατά την άσκηση του ελεγκτικού του έργου. Ως εκ τούτου, το ως άνω ερώτημα παραδεκτώς υποβάλλεται ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω.

4. Ακολούθως, η εισηγήτρια Σύμβουλος εξέθεσε τα ακόλουθα :

A. Στο άρθρο 98 του Συντάγματος ορίζεται ότι: α (...) β. Ο έλεγχος των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή όπως νόμος ορίζει ...». Περαιτέρω, ο Κώδικας Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, ορίζει, στο άρθρο 35, με τίτλο «Έλεγχος δημοσίων συμβάσεων», τα ακόλουθα: «Στις συμβάσεις προμήθειας αγαθών του άρθρου 1 του ν. 2286/1995 (Α' 19), εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, η προϋπολογιζόμενη

δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας της οικείας σύμβασης, πριν από τη σύναψή της από Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στις κατηγορίες συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου που συνάπτονται από το Δημόσιο και τα υπαγόμενα σε προληπτικό έλεγχο δαπανών ΝΠΔΔ, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ και μέχρι το όριο του προηγούμενου εδαφίου, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών των φορέων αυτών ... Αν δεν διενεργηθεί έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη.».

Β. Ο ν. 4070/2012 «Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, Μεταφορές, Τουριστικές Επενδύσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 82) ορίζει, στο άρθρο 4, ότι: « 1. ... 2. Ο Υπουργός Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων είναι αρμόδιος για : α) Τη χάραξη της πολιτικής του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ... ζ) Την εναρμόνιση της χρήσης των ραδιοσυχνοτήτων με τα υπόλοιπα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την εξασφάλιση της ουσιαστικής και αποτελεσματικής χρήσης τους ... ιβ) Την έκδοση αποφάσεων για τον καθορισμό κάθε τεχνικού θέματος σχετικού με τη χρήση των ζωνών ή των μεμονωμένων συχνοτήτων για τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση καθώς και κάθε τεχνικού θέματος σχετικού με την παραγωγή, μετάδοση και αναμετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων ... ιζ) Τον καθορισμό, από κοινού με τους κατά περίπτωση συναρμόδιους Υπουργούς, των Χαρτών Συχνοτήτων για την

λειτουργία της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης ...», στο άρθρο 6, με τίτλο «Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων», ότι: «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4, ο έλεγχος, η ρύθμιση και η εποπτεία της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ασκούνται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.), η οποία αποτελεί την Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (National Regulatory Authority) σε θέματα παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συναφών ευκολιών και συναφών υπηρεσιών και έχει συσταθεί με το ν. 2246/1994 (Α΄ 127). Λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και έδρα την Αθήνα. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη της Ε.Ε.Τ.Τ. απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 4 του ν. 4070/2012 η Ε.Ε.Τ.Τ. εποπτεύεται από τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ...». Στην περ. κγ΄ του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, με τίτλο «Αρμοδιότητες της Ε.Ε.Τ.Τ.», ορίζεται ότι: «Διενεργεί τις διαγωνιστικές διαδικασίες για τη χορήγηση των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων ή /και αριθμών.» ενώ στην περ. λζ΄ του ίδιου άρθρου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την παρ.3 του άρθρου 60 του ν. 4313/2014 (ΦΕΚ Α΄ 261) και πριν καταργηθεί με την περ. 19 της παρ.1 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α΄ 147), ορίζεται ότι: «λζ΄) Συνάπτει συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών για θέματα που άπτονται των σκοπών και της λειτουργίας της. Η σύναψη και υλοποίηση των συμβάσεων αυτών διέπονται αποκλειστικά από τις ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και τους σχετικούς Κανονισμούς της Ε.Ε.Τ.Τ., που εγκρίνονται και τροποποιούνται με

απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, μετά από εισήγηση της Ε.Ε.Τ.Τ.. Η Ε.Ε.Τ.Τ. δύναται με αιτιολογημένη απόφασή της σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για περιορισμένο χρονικό διάστημα να αναθέτει σε τρίτους προς εκτέλεση συγκεκριμένες μόνο εργασίες που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, τηρώντας κατά τα ως άνω τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και τους σχετικούς κανονισμούς της περί σύναψης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών, όπως ισχύουν». Περαιτέρω στην περ. στ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 143) ορίζονται τα ακόλουθα: «στ. Κεντρική Διοίκηση ή Δημόσιο ή Κράτος : περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα ...».

Γ. Με τη διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος, όπως αυτή εφαρμόστηκε από τον κοινό νομοθέτη με τη διάταξη του άρθρου 35 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατοχυρώθηκε και συνταγματικά ο προληπτικός έλεγχος της διαδικασίας και των σχεδίων των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας, ο οποίος είχε ήδη προβλεφθεί νομοθετικά και ασκείτο από το Ελεγκτικό Συνέδριο από το έτος 1993. Με την αναθεώρηση του Συντάγματος του έτους 2001 ο συνταγματικός νομοθέτης αναγνώρισε, στην ουσία, την εγγυητική α priori επέμβαση του δημοσιονομικού δικαστή στη διασφάλιση της νομιμότητας της συναλλακτικής δράσης της Δημόσιας Διοίκησης. Πρόκειται για προληπτικό έλεγχο νομιμότητας της διαδικασίας ανάληψης από μια δημόσια

αρχή συμβατικής υποχρέωσης με δημοσιονομικές συνέπειες, ως εκ τούτου, αυτό που απέκτησε βαρύνουσα σημασία, μετά την συνταγματική του κατοχύρωση ήταν το στοιχείο της πρόληψης. Η μη προηγούμενη διενέργεια του ελέγχου αυτού συνεπάγεται την αυτοδίκαιη ακυρότητα της σχετικής σύμβασης, η οποία (ακυρότητα) δεν θεραπεύεται με την εκ των υστέρων, ήτοι μετά την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης, υποβολή αυτής σε έλεγχο. Σε κάθε περίπτωση, όπως παγίως γίνεται δεκτό από το Δικαστήριο τούτο, ο εκ των υστέρων έλεγχος δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες συνήφθησαν και εκτελέστηκαν χωρίς να έχουν υποβληθεί σε έλεγχο νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο, είναι δυνατός, μόνο μετά από ειδική νομοθετική ρύθμιση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους υπερέχοντος δημοσίου συμφέροντος που αφορά σε συγκεκριμένες κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων. Περαιτέρω, στην έννοια των συμβάσεων εμπίπτουν, τόσο εκείνες που αφορούν έργα, προμήθειες καθώς και υπηρεσίες, όσο και οι συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων υπηρεσιών με τις οποίες ανατίθεται από την Αναθέτουσα Αρχή σε ιδιώτη ανάδοχο – παραχωρησιούχο η οργάνωση, λειτουργία και εκμετάλλευση μια δημόσιας υπηρεσίας (υπό την ουσιαστική – λειτουργική της έννοια), στο όνομά του και με δικά του κεφάλαια (χρηματοδότηση), υπαλληλικό προσωπικό, οικονομικό (επιχειρηματικό) κίνδυνο και ευθύνη, υπό την διοικητική εποπτεία και τον έλεγχο της παραχωρούσας αρχής και έναντι οικονομικού ανταλλάγματος, το οποίο προέρχεται από την εκμετάλλευση της παραχωρούμενης υπηρεσίας και συνήθως καταβάλλεται από τους χρήστες αυτής. Το στοιχείο της σύμβασης εκφράζεται, εν προκειμένω, με όρους αμιγώς συμβατικού χαρακτήρα όπως τα οικονομικά ανταλλάγματα του

αναδόχου, ενώ η οργάνωση και η λειτουργία της παραχωρούμενης υπηρεσίας ρυθμίζονται από κανονιστικού περιεχόμενου διατάξεις. Η υπαγωγή των συμβάσεων αυτών στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας τους Ελεγκτικού Συνεδρίου δικαιολογείται από το ότι ο πρωταρχικός και κύριος σκοπός της παραχώρησης αποβλέπει στην εκπλήρωση του δημοσίου συμφέροντος, ενώ κάθε δευτερογενής επιχειρηματική δραστηριότητα του παραχωρησιούχου οφείλει να προσανατολίζεται στο σκοπό αυτό. Δεν απαιτείται, εκ του λόγου τούτου, για την υπαγωγή τους στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρητή νομοθετική επιταγή προς τούτο, αφού άλλωστε την απαίτηση αυτή καλύπτει ο γενικός κανόνας του άρθρου 35 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του οποίου εμπίπτουν όλες οι κατηγορίες συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας των φορέων του Δημοσίου, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ανεξάρτητες αρχές. Οι τελευταίες ανήκουν στην Κεντρική Διοίκηση, έχουν πλήρη διοικητική ανεξαρτησία, αφού εκδίδουν διοικητικές πράξεις, οι οποίες όμως υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, καθώς και δημοσιονομική ανεξαρτησία, η οποία ασκείται στο πλαίσιο που επιτάσσουν τα άρθρα 79 και 98 του Συντάγματος. Οι ως άνω αρχές απολαμβάνουν, στον υψηλότερο δυνατό βαθμό που επιτρέπει η ελληνική έννομη τάξη, διοικητική, κανονιστική και δημοσιονομική ανεξαρτησία.

Α. Ειδικότερα, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, τα μέλη της δε κατά την άσκηση των καθηκόντων τους απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, ενώ στις αρμοδιότητες αυτής περιλαμβάνονται

η διαχείριση, ο έλεγχος και η εποπτεία της χρήσης του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων. Η ως άνω ανεξάρτητη αρχή, ως ασκούσα δημόσια εξουσία, εντάσσεται στην εκτελεστική λειτουργία του Κράτους και εμπίπτει στο υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο. Περαιτέρω στις αρμοδιότητες της ως άνω Αρχής ανήκει η διενέργεια διαγωνιστικών διαδικασιών για τη χορήγηση των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής καθώς και η σύναψη των συμβάσεων για όλα τα θέματα που άπτονται των σκοπών και της λειτουργίας της.

5. Στην προκειμένη περίπτωση, με την εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 13 παρ. του ν. 3592/2007 (ΦΕΚ Α' 161), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 παρ. 1 εδ. στ' του ν. 4070/2012, αριθμ. 42800/5-10-2012 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 2704) ορίστηκε ο χάρτης συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής τηλεοπτικού σήματος, ενώ με την αριθμ. 20490/525/2-5-2012 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 1444) εγκρίθηκε ο Εθνικός Κανονισμός Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων, που τροποποιήθηκε με την αριθμ. 45258/1288/23-10-2012 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 2845). Περαιτέρω, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 3 του άρθρου 23 του 4070/2012 εκδόθηκε η αριθμ. 45858/1790/12-9-2013 απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Δικτύων «Περιορισμός του αριθμού των προς παροχή δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής Εθνικής και Περιφερειακής κάλυψης και καθορισμός του είδους της διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.2 του ν.4070/2012» Ακολούθως, εκδόθηκε η αριθμ. 41167/1375/22-8-2013 ΚΥΑ «Καθορισμός

ημερομηνιών διακοπής εκπομπών τηλεοπτικού προγράμματος με αναλογική τεχνολογία» (ΦΕΚ Β΄ 2064) όπως τροποποιήθηκε με την αριθμ. 27294/796/Φ150/5-6-2013 ΚΥΑ «Οριστική παύση των εκπομπών τηλεοπτικής ευρυεκπομπής με αναλογικό τρόπο» (ΦΕΚ Β΄ 1500), στην οποία ορίζεται η 1-10-2014, ως η ημερομηνία οριστικής παύσης αναλογικών εκπομπών. Στην συνέχεια η Ε.Ε.Τ.Τ., σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των παρ. 3 και 6 του άρθρου 21 του ν. 4070/2012, εξέδωσε τις ακόλουθες αποφάσεις: α) την αριθμ. 701/01/23-12-2013 απόφαση, με την οποία εγκρίθηκε το τεύχος προκήρυξης της δημοπρασίας για την χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, β) την αριθμ. 706/3/6-2-2014 απόφαση, με την οποία ορίστηκε ο κατάλογος προεπιλογής για τη συμμετοχή στην δημοπρασία χορήγησης δικαιωμάτων χρήσης επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, γ) την αριθμ. 706/4/6-2-2014 απόφαση, με την οποία ανακηρύχθηκε υπερθεματιστής για το ένα (1) δικαίωμα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων εθνικής κάλυψης και τα δεκατρία (13) δικαιώματα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων περιφερειακής κάλυψης η εταιρεία με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων» και το διακριτικό τίτλο «DIGEA Ψηφιακός Πάροχος Α.Ε.». Η τελευταία οφείλει να καταβάλει το συνολικό εκπλειστηρίασμα των 18.336.000,00 ευρώ. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας υπεγράφη η από 7-2-2014 σύμβαση παραχώρησης, που τροποποιήθηκε με την από 20-5-2014 σύμβαση, η οποία επέφερε τροποποιήσεις σ' αυτή ως προς τα τεχνικά ζητήματα μεταξύ της Ε.Ε.Τ.Τ. και της ως άνω εταιρείας. Η σύμβαση ορίστηκε ότι θα έχει

διάρκεια έως την 1-10- 2029 (άρθρο 13 παρ. 1 αυτής), ενώ με την υπογραφή της ο ανάδοχος ανέλαβε τα ακόλουθα: α) Να υλοποιήσει το δίκτυο επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται σ' αυτή και στο αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που ορίστηκε με την αριθμ. 41167/1375/22-8-2013 ΚΥΑ. β) Να καταβάλει το εκπλειστηρίασμα, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που περιέχεται στο Τεύχος της Προκήρυξης, ήτοι καταβολή της πρώτης δόσης που αφορούσε στο 30% του συνόλου του εκπλειστηριάσματος και αντιστοιχεί στο ποσό των 5.500.880,00 ευρώ τοις μετρητοίς εντός ενενήντα ημερών από την κατάρτιση της σύμβασης, ενώ το υπόλοιπο το οποίο ανέρχεται σε 12.835.200,00 ευρώ συμφωνήθηκε να καταβληθεί σε επτά (7) δόσεις προσαυξημένες με το επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου δωδεκάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά ποσοστό 0,25%, που ίσχυε κατά το χρόνο της καταβολής, με ημερομηνία πρώτης καταβολής την 1^η Μαρτίου 2017. Κατά την άποψη της εισηγήσεως, η εν λόγω σύμβαση που αφορά στην παροχή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών υπηρεσιών, μέσω επίγειας ψηφιακής τεχνολογίας, με χρήση ραδιοσυχνοτήτων, που έχουν χορηγηθεί για την εκπομπή τηλεοπτικού ψηφιακού σήματος συνιστά σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία εμπίπτει στον αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που επιβάλλει, σε συμφωνία με το άρθρο 98 παρ. 1 εδάφ. β του Συντάγματος, τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποστηρίχθηκε η ακόλουθη άποψη :

6. Α. Με τη διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 περίπτ. δ' του Συντάγματος καθιερώνεται η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Σύμφωνα δε με το άρθρο 1 παρ. 1 περ. κη' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52), η αρμοδιότητα αυτή, η οποία ασκείται από την Ολομέλειά του (άρθρο 131 παρ. 1 του π.δ/τος 1225/1981, Α' 304), αφορά σε γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων Υπουργών, που έχουν ως προϋπόθεση ότι η ζητούμενη γνώμη δεν αποτελεί πρόκριμα των πράξεων ή δικαστικών αποφάσεων του Δικαστηρίου. Η αρμοδιότητα αυτή δεν είναι γενική αλλά ειδική καθ' ύλην, υπό την έννοια ότι συνάπτεται με τις λοιπές αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 98 του Συντάγματος. Κατά τούτο δε διακρίνεται από τη γενική γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το οποίο, λόγω του ρόλου του ως νομικού παραστάτη του δημοσίου (άρθρο 100Α του Συντάγματος), αποτελεί το κύριο γνωμοδοτικό όργανο της δημόσιας διοίκησης επί νομικών ζητημάτων (σχετικά με τις γνωμοδοτικές αρμοδιότητες του ΝΣΚ βλ. άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3086/2002 "Όργανισμός Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κατάσταση των Λειτουργών και Υπαλλήλων του", Α' 324). Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι με τις προεκτεθείσες διατάξεις εγκαθιδρύεται γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Διοικητικής Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για ερωτήματα που υποβάλλονται από Υπουργούς, εφόσον αυτά αφορούν στην ερμηνεία νομοθετικής ρύθμισης από την οποία προκύπτουν δημοσιονομικές

συνέπειες και άπτονται των αρμοδιοτήτων του. Αντίθετα, εκφεύγει της γνωμοδοτικής του αρμοδιότητας η διατύπωση γνωμών επί ερωτημάτων με τα οποία ζητείται να λάβει θέση το Δικαστήριο επί νομικών ζητημάτων που συνδέονται με την επίλυση διαφορών που δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία του, αλλά στη δικαιοδοσία άλλων δικαστηρίων, το οποίο άλλωστε δεν είναι σύμφωνο και με το σκοπό θέσπισης της γνωμοδοτικής αυτής αρμοδιότητας (πρβλ. απόφ. ΔΕΚ της 16.12.1981, 244/80, σκ. 18). Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 περίπτ. β' του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρησή του με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, και εκείνες του άρθρου 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο συνάγεται ότι στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται οι συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών του Δημοσίου και όσων εξομοιώνονται προς αυτό, εφ' όσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτών υπερβαίνει το ποσό των 500.000 ευρώ. Ο έλεγχος αυτός αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων αυτών, ασκείται κατά το στάδιο που προηγείται της υπογραφής τους και, κατά μείζονα λόγο, της εκτέλεσής τους, καθόσον αποσκοπεί αφενός στη διασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων σημαντικού οικονομικού αντικειμένου, αφετέρου στην πρόληψη τυχόν παραλείψεων ή παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας και, συνεπώς, στην αποφυγή κατάρτισης μη νομίμων συμβάσεων (βλ. Πρακτ. Ολ. ΕΣ 7^η Γεν. Συν./7.3.2001, Θέμα Δ', VI Τμ. ΕΣ 1662/2012, 3133/2010, 1622/2010, 30/2009). Επομένως, μετά την υπογραφή της σύμβασης εξαντλείται η αρμοδιότητα των οργάνων και των

δικαστικών σχηματισμών του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την άσκηση του κατά τις διατάξεις του άρθρων 98 παρ. 1 περίπτ. β΄ του Συντάγματος και 35 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας, οι διαφορές δε που ανακύπτουν μετά την κατάρτισή της, συμπεριλαμβανομένου και του κύρους ή η μη της οικείας σύμβασης, δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου .

Β. Στην προκειμένη περίπτωση, με το πρώτο ερώτημα, που υποβλήθηκε με το 61478/20.9.2016 έγγραφο του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ζητείται η γνωμοδότηση της Ολομέλειας αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου της σύμβασης παραχώρησης δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, που συνάφθηκε στις 7.2.2014 και τροποποιήθηκε στις 20.5.2014, μεταξύ της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία “Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Τηλεπικοινωνιακού Παρόχου Ψηφιακών Μεταδόσεων” και διακριτικό τίτλο “DIGEA Ψηφιακός Πάροχος Α.Ε.”. Με το περιεχόμενο αυτό, το ανωτέρω ερώτημα δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι αφορά στην ερμηνεία της νομοθετικής διάταξης του άρθρου 35 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθόσον με αυτό ζητείται η γνώμη της Ολομέλειας σχετικά με το κύρος και τη νομιμότητα της ως άνω ήδη καταρτισθείσας σύμβασης παραχώρησης, από την οποία έχουν απορреύσει δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, η επίλυση δε των σχετικών διαφορών δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα

με όσα προεκτέθηκαν, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου στερείται αρμοδιότητας για τη διατύπωση γνώμης επί του συγκεκριμένου ζητήματος και, επομένως, απαραδέκτως ζητείται η γνώμη αυτή. Ενόψει δε αυτών παρέλκει η εξέταση και του υποβληθέντος με το ίδιο έγγραφο δεύτερου ερωτήματος, το οποίο συνδέεται άμεσα με το πρώτο.

Την άποψη αυτή, που αποτελεί και την κρατήσασα στην Ολομέλεια, διατύπωσαν η Αντιπρόεδρος Χρυσούλα Καραμαδούκη και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Βιργινία Σκεύη, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομμάτη και Κωνσταντίνος Κρέπης.

Την εισήγηση αποδέχθηκαν η Πρόεδρος Ανδρονίκη Θεοτοκάτου και ο Αντιπρόεδρος Ιωάννης Σαρμάς, ενώ υπέρ αυτής, κατά το σκέλος της που αναφέρεται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος Πρακτικού, ψήφισαν οι Αντιπρόεδροι Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού και Αγγελική Μαυρουδή και οι Σύμβουλοι Ελένη Λυκεσά, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ευαγγελία Σεραφή και Ειρήνη Κατσικέρη. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν ίσχυσε.

Μετά το τέλος της συνεδρίασης συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Πρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τη Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

*Για την ακρίβεια
Ο Γραμματέας α.α.*

Γεώργιος Καρασαββίδης